

## Peter Kolšek

### Menina

Wieser, Celovec-Salzburg 1991

Malo je pesnikov na slovenskih tleh, katerih umetniški izraz bi dajal vtis tolikšne neprisiljenosti, kot je to značilno za poezijo Petra Kolška v zbirki *Menina*. Kolšek je namreč eden tistih ustvarjalcev, ki pišejo »naključne« pesmi, ki niso obremenjeni s svojim poslanstvom. Zdi se, da njegove pesmi nastajajo daleč za dogodki, ki si jih jemljejo za motiv kot literarno predlogo. Zato je v njih opazna distanca, ki je vsesplošna: distanca do jezika, do literature kot pesmi in do pesmi kot Pesmi. Popolnoma razvezana poezija s svojo neposrednostjo vendarle ustvarja ne samo dobro literaturo, ampak tudi opozarja na čarobni učinek besede, ki, čeprav izlizana in uporabljena (zlorabljen) od toliko pesnikov in »pesnikov«, še vedno zadeva svoj namen.

Ali pa ne, in hoče pesem doseči ravno nasprotni učinek, namreč razvodeniti vsakršen namen, pomen, vzvišenost? Prav mogoče. Navsezadnje sleherni človek, ki je le malo rdeč pod kožo (pa naj bo ta kakorsižebodi pobarvana), jasno vidi vse polno življenja okrog sebe, utripanja, vrenja, pravic, krivic in večnih norosti; kar vse, pa še veliko drugega, tlačijo v svoje učene vreče najrazličnejši pesniki vseh časov; in ni potrebno biti ravno bleščeč pesnik, izbranec, da bi povezoval vse te nitke v smisel (svojega lastnega) življenja.

Kljub razmeroma preprosti slogovni oblikovanosti ta osebno-izpovedna lirika včasih s tematsko plastjo poseže v višave vprašanj, o katerih posameznik razmišlja s svoje perspektive povsem eksistencialnih potreb. Nasploh so to pesmi posameznika, za katerega se zdi, da niti ne izraža v njih svojih osebnih razprtij, problemov v odnosu do okolice, temveč se kar dela, kot da se ga v bistvu okolica preprosto ne tiče; da, participira na njej, kaj mu pa drugega preostane, toda nič več kot to: zunanji svet seže samo do moje kože, od tod naprej si ne pustim ničesar vsiljevati. Pa tudi tovrstno nasprotovanje ni vidno tako očitno, saj posamezniku pomeni največjo vrednoto tak svet, v katerega se lahko skriješ, zatečeš in iz njega varno pogleduješ tja prek, v druge svetove, s katerimi seveda nimaš nobenih opravkov, največ, kar lahko napraviš v svojem položaju, je tu in tam kak komentar, kak osamljen klic, otožnost. Kolšek je tak pesnik. Noče posebno tvegati, z varne, a dovolj zmerne distance si pusti izražati svoje strinjanje, nejevoljo, potrebe. Ne spušča se predrzno na spolzke terene, raje ostaja na trdnih, zanesljivih domačih tleh (»Hiše«, »Luči predmestja«). O najvišjih temah govori z grozljivo vsakdanjim tonom, in to je pesem kot potreba ali slog pisanja kot *modus vivendi*.

Pesmi v zbirki *Menina* so živopisni sveženj opažanj, krokiji, rezultat pesnikovega začudenja nad samim seboj in včasih, se zdi, celo njegovega presenečenja, kako dogodki drviyo mimo, kako jih posameznih sploh ne utegne prav opaziti, ko že vidi, da so se pripetili. Zato nastaja subjektivna, (avto)refleksivna lirika, ki pogosto sama pri sebi premlevala, zakaj morajo iti stvari pač v tisto smer, kamor gredo, in ne tja, da bodo človeku čimbolj dopadljive. Preteklosti se ne da popravljati, to je jasno, da se da previti film nazaj do tiste točke, kjer se dejanje cepi: resničnost gre naprej po enem tiru, želja po drugem v predor, iz katerega pride šele dosti kasneje, in se ji tam mimoidoči po eni strani čudijo, hkrati pa kot da obžalujejo, ker je za vedno ostala samo želja. To velja predvsem za nemalokrat skrbno prikrito erotiko v teh Kolškovih pesmih. Omejena in osredotočena je v čutnosti kot namigovanju, dotikih kot signalih, ki utegnejo povzročiti preplah, vzbujenje. Ali pa so to samo drobci spominov nekih davnih občutij, ki, čeprav morda že napol pozabljeni, iztrgani izginjanju dostikrat dosegajo takšno moč, kot da bi hoteli opredeljevati tudi danes živa čustva, določati tudi sedanje ravnanje.

Zbirka pesmi *Menina* je razvejana na dva dela, ki sta oba naslovljena po živalih; prvi del nosi ime *Kanje*, drugi pa *Ovce*. Nekatere pesmi so postavljene v natančno določen čas ali prostor (»Menina«, »Beograd«, »V Novem Sadu«), druge izvzete iz konkretnega sveta in poganjajo iz že omenjenih korenin večnih pozabljenih spominov. To spominjanje je nekakšna skromnost, nepompozno vračanje v samega sebe, iskanje tistega v lastnem nezavednem, kar pljuska čez rob vidnega in slišnega v trenutkih notranjega nemira, pretresov, celo viharjev.

In je treba omeniti tudi zadnji del zbirke, v katerem se še bolj kot v drugih pesmih odraža prevladujoča prvinskost, bolj rečeno, vinskost upesnjenih doživljanj, doživljenih v tonu celotne zbirke, a na način, ki je lasten Petru Kolšku.

Aleš Kordiš